

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

ชุมชน หอนงกะจะ 1

เทศบาล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์

ของ

นางสาว ศิริลักษณ์ แสงสง่า

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขา วิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ISBN

บทคัดย่อ

ศิริลักษณ์ แสงสง่า : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

ชุมชน หนองกะจะ 1

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์ทรัพย์

จากที่ทางรัฐบาลมีนโยบาย หลักการในการพัฒนาชุมชน ให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างงาน สร้างรายได้ให้ประชาชนมีการพึ่งพาตนเอง ในการประเมินโครงการครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทราบว่า กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หนองกะจะ 1 มีระบบบริหารกองทุน มีการเกิดกองทุน การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการสร้าง ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน มีปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่สนับสนุน ขัดขวางการดำเนินงานของกองทุน กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเรียนรู้และ ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ในการวิจัยครั้งนี้ขอบเขตของการวิจัยเป็น ประชากรในชุมชน หนองกะจะ 1 เกือบล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา ทางผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบการประเมินของ สตีฟ เฟลลิม มาใช้ในการประเมินโครงการ โดยการกำหนดตัวแปร ตัวชี้วัด แบบความคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 ระบบ คือ หน่วยระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ หน่วยระบบ การดำเนินกิจการของผู้ใช้ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชากรในชุมชน หนองกะจะ 1 ทั้งหมด จำนวน 3,844 คน ทำการสุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มผู้ที่เป็นคณะกรรมการ กลุ่มที่เป็นสมาชิกกองทุน กลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุน กลุ่มผู้กู้ กลุ่มผู้ไม่กู้ ตามแบบ บร. ต่าง ๆ โดยการสังเกต สัมภาษณ์ สอดถาม แล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ เชิงสถิติ และเชิงปริมาณ

ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า กองทุนชุมชนเมือง หนองกะจะ 1 นั้น กองทุนเกิดจากเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลร่วมมือกับชาวบ้านในการจัดตั้งกองทุนขึ้นมา มีการบริหารกองทุนโดยคณะกรรมการจำนวน 10 คน ซึ่งมีคนที่ทำงานจริงจังไม่กี่คน ภายในชุมชนยังต้องการความร่วมมือ ช่วยเหลือจากชุมชน องค์กรจากภายนอกอยู่ ผู้คนในชุมชนรักใคร่กัน สามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน รักบ้าน ของตนเอง ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับจ้าง ค้าขาย มีสภาพเป็นลูกหนี้ธนาคาร และนายทุนนอกระบบอีกมาก ในการกู้เงินกองทุนนั้น มีส่วนช่วยให้ชาวบ้านเป็นหนี้้นายทุนน้อยลง และมีเงินทุนในการหมุนเวียนมากขึ้นถึงแม้ว่าการประกอบอาชีพของแต่ละคนนั้นจะมีการประสบความสำเร็จบ้างและไม่ประสบความสำเร็จบ้างแต่ชาวบ้านก็พอใจที่มีกองทุนนี้ขึ้นมา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....ศิริลักษณ์ แสงสง่า.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....องค์กร.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควร รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ ของสำนักวิชา เทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

๐๐๕๓๕

(รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์มพรรย์)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. มัลลิกา สังข์สนธิ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา การจัดการและการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณะบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ เดือน กันยายน พ.ศ. 2545

10 ต.ค. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์กร อินทร์ทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- พัฒนกร ชุมชน ที่ให้ข้อมูลด้านเอกสาร และคำปรึกษาด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่
- นายอำเภอ, ผู้นำชุมชน, ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในชุมชน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

นางสาว ศิริลักษณ์ แสงสง่า

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ

บทที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3

บทที่ 2 ปรีทรรสนวัตกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการและวัตถุประสงค์	5
2. ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	6
3. แนวปฏิบัติและเอกสารประกอบการปฏิบัติ	11
4. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองที่จะทำการศึกษา	12
5. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมิน แบบ ชิพพ์โมเดล	13

สารบัญ

บทที่ 3	วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	หน้า
1.	วิธีการประเมินโครงการ	15
2.	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	19
3.	ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	19
4.	เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	22
5.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	23
6.	วิเคราะห์ข้อมูล	23
บทที่ 4	ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
1.	ผลการประเมินบริบทชุมชน	32
2.	ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	40
3.	ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	45
4.	สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	45
บทที่ 5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
1.	วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	48
2.	วิธีดำเนินการ	48
3.	ผลการดำเนินการ	49
4.	อภิปรายผล	50
5.	ข้อเสนอแนะ	52
	บรรณานุกรม	53
	ภาคผนวก	55
	แผนที่ตั้งชุมชนหนองกะจะ 1	91

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบของระบบ	16
2. ภาพการทำงานใน 1 ระบบ	17
3. หน่วยระบบ A และ หน่วยระบบ B	18

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. การเกิดกองทุน	25
2. ระบบบริหารกองทุน	26
3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	27
4. การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม	27
5. ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน	28
6. ปัจจัยบวกที่สนับสนุนการดำเนินงาน	29
7. ปัจจัยลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน	30
8. การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้	30
9. ความเข้มแข็งของชุมชน	30
10. การจำแนกประชากรในปัจจุบัน	37
11. จำนวนที่ดินที่มีในครอบครองของประชากร	38
12. ระดับการศึกษาของประชากรในชุมชน	38
13. การจำแนกรายได้ของประชากรในชุมชน	39
14. ประเพณีในชุมชน	40

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึงก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก และปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือ การไม่มีทุนและขาด โอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุ ฉุกเฉิน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน (คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ , วัฒนธรรมไทยสู่ภัยเศรษฐกิจ)

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อ รัฐสภาถึงแนวทางแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า การ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้ เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐ บาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมทำการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนสำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการ กองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใน อนาคต

ชุมชน หนองกะจะ 1 เทศบาล ปากช่อง อำเภอ ปากช่อง ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและ ได้รับการ อนุมัติให้ตั้งกองทุน พร้อมกับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว เพื่อที่จะให้ทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดมาก น้อยเพียงใด จึงสมควรให้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทำสารนิพนธ์ในฐานะที่เป็นนักศึกษา บัณฑิตกองทุน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา การจัดการและการประเมินโครงการ ในโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ชุมชน

หนองกะจะ 1 นี้ มาระยะหนึ่งแล้ว จึงรับผิดชอบในการประเมินและเรียบเรียงเป็นสารนิพนธ์ (Substantive Report) ฉบับนี้ ขึ้นมาเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อจะทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของ ชุมชน หนองกะจะ 1 บรรลุ เป้าหมาย 5 ประการ อันได้แก่
 - 1.1 การเกิดกองทุน
 - 1.2 การมีระบบบริหารกองทุน
 - 1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
 - 1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - 1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน
2. เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการดำเนินการกองทุน และ ด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน
3. เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
4. เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด และตามที่สเนะของประชาชนในท้องถิ่น

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือ ดันแบบทางความคิดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของ สดฟ้เฟิลบีม เรียกว่า ซิฟฟ์โมเดล (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร ประกาศนียบัตร การจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งรูปแบบ CIPP Model มีรายละเอียดดังนี้

1. C มาจาก Context Evaluation คือ การประเมินสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ พิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ปัญหา
2. I มาจาก Input Evaluation คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพร้อมเพียงทรัพยากร อาทิ คน งบประมาณ แผนการดำเนินงาน
3. P มาจาก Process Evaluation คือ การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องในการดำเนินการ เพื่อนำไปพัฒนาแก้ไข ปรับปรุง

4. P มาจาก Product Evaluation คือ การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้น เทียบกับจุดประสงค์ของโครงการ

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ชุมชน หนองกะจะ 1 มีขั้นตอนต่อไปนี้

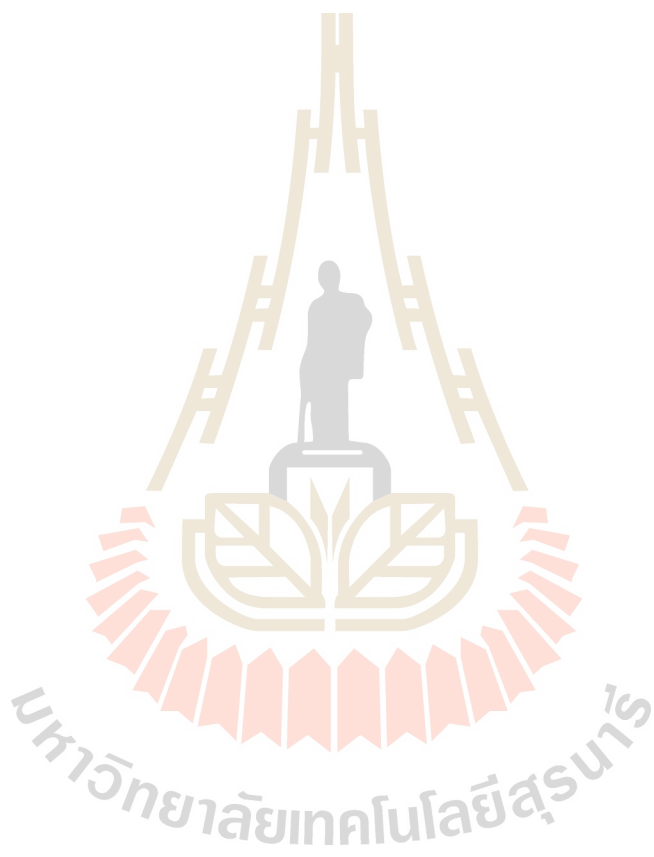
1. เก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายตามแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 แหล่งข้อมูล
 - 1.1.1 ปฐมภูมิ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง
 - 1.1.2 ทุติยภูมิ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เช่น เอกสารกองทุนต่าง ๆ , การสัมภาษณ์ประวัติชุมชนจากผู้รู้
 - 1.2 เครื่องมือ ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลตามแบบ บร. ต่าง ๆ เก็บโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถาม
 - 1.3 การเก็บข้อมูล เก็บจากประชากร ในชุมชน 3,844 คน โดยการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม คณะกรรมการ สมาชิกกองทุน ไม่เป็นสมาชิก กลุ่มผู้กู้ กลุ่มผู้ไม่กู้ ข้อมูลที่ได้เป็น ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลที่บอกได้เป็นจำนวน ตัวเลข และ ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่เก็บตามคำบรรยาย การแสดงความคิดเห็นของชาว บ้าน โดยการเก็บแบบการสังเกต การสัมภาษณ์
2. วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ โดยนำข้อมูลที่เป็นตัวเลขมาสรุปโดยใช้ค่าสถิติ ข้อมูลที่เป็นข้อความบรรยายความคิดมาสรุปเป็นการอธิบายถึงวัตถุประสงค์
3. นำเสนอข้อมูลโดยการนำมาเรียงเรียง ตั้งแต่ วัตถุประสงค์ ระเบียบการปฏิบัติ วิธีการดำเนินการ ผลการติดตาม และ สรุป อภิปรายผล พร้อมข้อเสนอแนะ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบถึงการบรรลุเป้าหมาย 5 ประการ อันได้แก่ การเกิดกองทุน ระบบบริหารกองทุน การพึ่งตนเองของประชาชนในชุมชนหนองกะจะ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ การมี ศักยภาพความเข้มแข็งภายในชุมชน
2. ได้ทราบถึง ปัจจัย ด้านบวกที่สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานและปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนในชุมชน หนองกะจะ 1

- 3. เพื่อทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้
- 4. เพื่อ ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งภายในชุมชนหนองกะจะ 1
- 5. เพื่อให้ สารนิพนธ์นี้ เป็นแหล่งข้อมูลภายในชุมชน

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ ระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแบบคำขอขึ้นทะเบียน การพิจารณาเงินกู้ และการประเมินโครงการ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคู่มือสำหรับประชาชน เพื่อ เตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง , ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน , เอกสารการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน อ. ปากช่อง , หนังสือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี , คู่มือ กองทุนหมู่บ้านชุมชน หนองกะจะ 1 , ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและประเมินโครงการ

นโยบาย หลักการ และ วัตถุประสงค์

(1.) นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ , สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี , 2544)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนโยบายเร่งด่วนนี้ พ.ศ.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาในการตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่ง ละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบ บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง กันเอง

(2.) หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน , กองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ , 2544)
ประกอบด้วย

2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน
- 2.3 ศูนย์กลางในการพัฒนา โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการ และจัดการกองทุน
- 2.4 การติดตามและประเมินผล เพื่อทำให้เกิดความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

(3.) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (คณะอนุกรรมการ สนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน , กองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ , 2544) มีดังนี้

- 3.1 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน
- 3.2 เพื่อส่งเสริม และพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และ บริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3.3 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 3.4 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศ
- 3.5 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ และความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของ ประชาชน

ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

4. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
5. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2544
6. ระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง (หนองกะจะ 1)

(1.) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 สรุปได้ดังนี้

หมวด 1 ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1.1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย ประธาน หนึ่งคน รองประธาน สามคน และกรรมการไม่เกิน สิบคน คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อย 3 คนแต่ไม่เกิน 7 คน
- 1.2 กรรมการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดวาระ หากยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการจะได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่
- 1.3 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมมากกว่า ครึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้า ประธานกรรมการไม่มาประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคน หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม
- 1.4 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
 - 1.4.1 กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองและกองทุน
 - 1.4.2 กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

1.4.3 จัดทำร่างกฎหมาย เกี่ยวกับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อ คณะรัฐมนตรี

- 1.4.4 กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 1.4.5 ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน เก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผล ประโยชน์ของกองทุน
- 1.4.6 ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
- 1.4.7 แต่งตั้งอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 1.4.8 ออกระเบียบ คำสั่ง และ ประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
- 1.4.9 เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือ คณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้ พนักงาน หรือ ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือ หน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือ ปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
- 1.4.10 รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 1.4.11 ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 ว่าด้วย สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใน
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
สำนักงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
 3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงาน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบ
 5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ
 6. จัดให้มีการประชุมชี้แจง ฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ
 8. สนับสนุน ปรึกษาหารือ เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์
 9. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน
- (3.) ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ระเบียบกองทุนชุมชนเมือง หนองกะจะ 1 สรุปได้ดังต่อไปนี้
- 3.1 ที่ตั้งกองทุน
 - 424/1 ถ. หนองกะจะ 1 อ. ปากช่อง จ. นครราชสีมา
 - 3.2 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
 - 3.2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในชุมชนสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย บรรเทาทุกข์ และความจำเป็นเร่งด่วน สำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชน
 - 3.2.2 เพื่อให้บริการเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำแก่สมาชิก
 - 3.2.3 เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีรายได้จากการกู้เงิน ไปลงทุน
 - 3.2.4 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสั่งจะ และรับฝากเงิน
 - 3.2.5 เพื่อพัฒนาจิตของสมาชิกให้เป็นคนมีความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม
 - 3.3 แหล่งที่มาของกองทุน
 - 3.3.1 เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 3.3.2 เงินค่าหุ้น
 - 3.3.3 เงินฝากสั่งจะ
 - 3.3.4 เงินที่ได้รับการบริจาคจากคณะกรรมการ

- 3.3.5 เงินสมทบจากกลุ่มแม่บ้าน
- 3.3.6 เงินฝากกองทุนชุมชน
- 3.3.7 ดอกผลหรือประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 3.3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน
- 3.4 การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
 - 3.4.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
 - 3.4.2 ผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 6 สามารถยื่นความจำนงหรือ สมัครเข้าเป็นสมาชิก ของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิก ได้ทั้งใน ลักษณะปัจเจก บุคคลและกลุ่ม หรือองค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครเป็นสมาชิก
 - 3.4.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
- 3.5 การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกทั้งที่เป็นปัจเจก บุคคล กลุ่มละ /หรือองค์กรเป็นรายๆ รายละ 10 บาท โดย สมาชิกเมื่อได้รับการพิจารณาตามข้อ 7 และจะต้องชำระภายใน 3 วัน นับจากวัน สมัครที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ
- 3.6 หุ้น ๆ หนึ่งมีมูลค่าหุ้นละ 10 บาท สมาชิกแรกเข้าตามข้อ 7 จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดย สามารถชำระค่าหุ้นและเพิ่มหุ้น ได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี ของกองทุน
- 3.7 คณะกรรมการกองทุน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกองทุน กรรมการกองทุน เลขานุการ เภรัณยูิก ผู้ตรวจสอบภายใน และ ประสัมพันธ์ กองทุน ประกอบด้วย ที่ปรึกษา/ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คน
- 3.8 กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับ ผลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุน ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้น จาก ตำแหน่งตามวาระคณะกรรมการกองทุนประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่ง แทนกรรมการกองทุน ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตาม

วาระภายในระยะเวลา 30 วันกรรม การกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ได้รับคัดเลือกอีกได้แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

3.9 ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปใช้จ่ายในกิจกรรม ดังต่อไปนี้

3.9.1 การพัฒนาอาชีพ

3.9.2 การสร้างงาน

3.9.3 การสร้าง หรือเพิ่มรายได้

3.9.4 ลดรายจ่าย

3.9.5 บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน

3.10 การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่จะขอกู้เงินจะต้องจัดโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน

3.11 วงเงินกู้ เงินกู้ตามข้อ 3.9.1 , 3.9.2 , 3.9.3 และ 3.9.4 ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงิน ไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรให้ออกอนุมัติเงินกู้ รายใดเกินกว่า 20,000 บาท คณะกรรมการกองทุนต้องเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้ การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ต้องไม่เกิน 50,000 บาท โครงการที่สมาชิกยื่นขอทำตามข้อ 3.9.5 ต้องเป็นการกู้เฉพาะกรณีเพื่อการอันจำเป็นหรือมีประโยชน์ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควรแต่จะให้กู้เพื่อการ สู้อยู่สุราย หรือการเก็งกำไรไม่ได้ ในวงเงินรายละไม่เกิน 3,000 บาท

3.12 อัตราดอกเบี้ย

3.12.1 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 1 บาทต่อเดือน

3.12.2 อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ร้อยละ 7 ต่อปี

แนวปฏิบัติ และ เอกสารประกอบการปฏิบัติงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(1.) แบบติดตามการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ชุมชน หนองกะจะ 1 มีครัวเรือน 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่เข้าร่วมประชุม มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมได้เสนอบุคคลที่มีคุณสมบัติเป็นที่ไว้ใจของชาวบ้านที่มาประชุมเข้าขั้นคั้งชื่อ $\frac{3}{4}$ ของจำนวนประชากร ทั้งหมดในชุมชนเมื่อเรียบร้อยทางคณะกรรมการโหวตเสียงเลือกกรรมการกองทุน จำนวน 15 คน

(2.) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของชุมชน ข้อมูลทั่วไปของชุมชน หนองกะจะ 1 มีจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุม 302 ครัวเรือน ชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมได้เสนอบุคคลที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับและเป็นที่ยอมรับของชุมชนเมืองผู้มาเข้าประชุมได้เข้าชื่อ 3 ใน 4 ของจำนวนประชากร หนองกะจะ 1 เมื่อเข้าชื่อเรียบร้อยทางคณะกรรมการก็ได้ดำเนินการโหวตเสียงเลือกกรรมการกองทุนชุมชน จำนวน 13 คน เป็นที่เรียบร้อย ได้ผ่านขั้นตอนการเลือกคณะกรรมการเสนอเข้าที่อำเภอต่อไป วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง วันที่ 6 กันยายน 2544

กรณีกองทุนชุมชน หนองกะจะ 1 มีเกณฑ์ สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

- ความเป็นจริงตามที่เขียน โครงการมา
- ยึดความซื่อสัตย์สุจริต
- มีความจำเป็นเร่งด่วน
- ยึดการยื่นเรื่องก่อนหลัง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่จะทำการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้รับการอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้ยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิตเพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิสัยนโยบาย กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

1. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จำนวน 74,881 กองทุน
2. ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ จำนวน 74,881 คน
3. มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยกองทุน รวมทั้งสิ้น 74,881 กองทุน

นโยบาย จะเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษาซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ผู้จบปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่การปฏิบัติงานในพื้นที่

เนื้อหาหลักสูตร มุ่งเน้น เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการเงินกู้ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การเรียนรู้ชุมชน การประเมินผล การพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ จิฟฟ์โมเดล

แบบจำลองการประเมินผลมีหลายแบบ เช่น แบบจำลองของ Tyler , Stake, ฯลฯ นักประเมินผลโครงการต้องเลือกแบบจำลองประเมินผลที่เหมาะสมกับ ลักษณะของโครงการที่จะประเมิน (เยาวดี ราชัยกุลวิบูลย์ศรี ได้สรุปไว้ในหนังสือ รวมบทความทางการประเมิน , 2544: 96-98) ได้สรุปความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการจำกัดข้อมูลที่ต้องการ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล อันเป็นข่าวสารที่ให้ประโยชน์ในการตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ที่ให้ผลดีสำหรับการศึกษา

รูปแบบจำลอง CIPP สามารถนำไปใช้ประเมินโครงการศึกษาทั่วไปได้อย่างดี เพราะประกอบด้วยผลการประเมินผล 4 ประเภท อันเป็นโครงสร้างของการศึกษาทั่วไปมีดังนี้

1. Context Evaluation การประเมินเนื้อความ เป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้นหาข่าวสารอันจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ โดยนักประเมินผลจะจัดการรวบรวมข้อมูลให้กับหัวหน้าโครงการ เป็นต้นว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมสภาพการแก้ปัญหา แหล่งซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยวางแผนโครงการให้เป็นไปตามความต้องการ และจำกัดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสำหรับดำเนินโครงการ

2. Input Evaluation การประเมินตัวป้อนเป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยความสะดวกให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ บรรลุเป้าหมายของโครงการตัวป้อนสำหรับการประเมินผล ประเภทนี้อาจจะเป็นตัวประกอบทางด้านเงินทุน บุคลากรที่เกี่ยวข้องอาจจะเป็นผู้รับ บริการ ผู้ให้บริการ ทรัพยากรอื่นที่เป็นพลังให้โครงการดำเนินไปสู่เป้าหมาย

3. Process Evaluation การประเมินผลกระบวนการ การประเมินผลประเภทนี้จะทำหน้าที่ต่อจาก Context และ Input Evaluation เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาข่าวสารที่จะเป็นแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติ สำหรับโครงการว่าจะดำเนินให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างไร นอกจากการประเมินผลประเภทนี้จะช่วยค้นหาข้อบกพร่อง แนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ระหว่างดำเนินโครงการ ถ้าเป็นโครงการที่ปฏิบัติจริง ก็จะเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่า โครงการได้ดำเนินไปตามกระบวนการที่วางไว้และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่มีความคลาดเคลื่อนประการใด

4. Product Evaluation การประเมินผลผลิต วัตถุประสงค์ของการประเมินผลประเภทนี้คือ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการ กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการ เปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐาน ที่เลือกไว้ นอกจากนี้ อาจอาศัยรายงานการ ประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จาก Context Input และ Process Evaluation

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิด ทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ซิฟฟ์โมเดล มีรายละเอียดของขั้นตอน ในการดำเนินงานดังนี้

วิธีการประเมินโครงการ

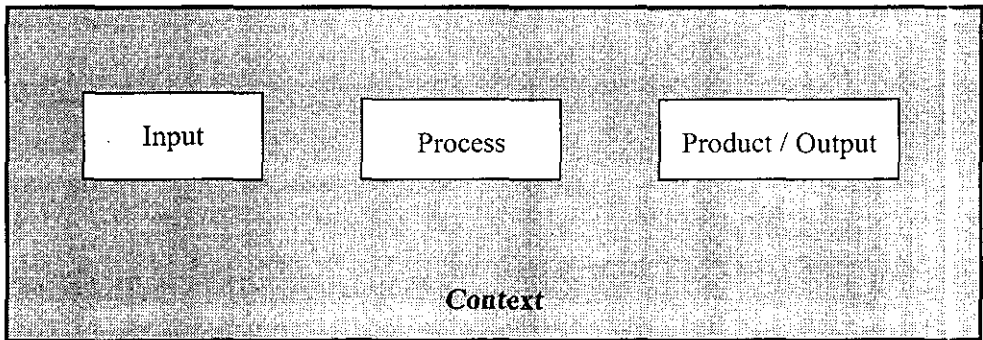
วิธีการประเมินที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้วิธีการประเมินเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้รูปแบบของ Stufflebeam ที่เรียกว่า CIPP Model มาใช้ในการดำเนินการประเมินโครงการ

ทฤษฎีระบบ หรือ แนวคิดเชิงระบบ ในตำราภาษาอังกฤษได้ใช้คำเรียกต่าง ๆ กัน เช่น System Theory , System Approach , System Concepts เป็นต้น แนวคิดของทฤษฎีระบบ จึงเป็นตัวอย่างหนึ่งที่เหมาะสมในการประเมินผลตามโครงการ (การวิจัยชุมชน , 2545 , 32)

กระบวนการของ CIPP Model นี้ Stufflebeam ได้กำหนด องค์ประกอบของการประเมินโครงการไว้ 4 ส่วน คือ

C	=	Context	=	บริบท หรือ สภาพแวดล้อม
I	=	Input	=	ปัจจัยนำเข้า
P	=	Process	=	กระบวนการทำงาน
P	=	Product หรือ Output	=	ผลผลิต

องค์ประกอบของระบบแสดงไว้ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ประกอบของระบบ

ในกรอบเป็นระบบที่ต้องการจะประเมิน ในหน่วยระบบนี้ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาประเมิน 4 ระบบย่อย คือ

1. System Context บริบทของหน่วยระบบ
2. System Input ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
3. System Process กระบวนการของหน่วยระบบ
4. System Product ผลผลิตของหน่วยระบบ

การประเมิน (EVALUATION) ต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ขึ้นต่อไป คือ การกำหนดจุดประสงค์ ว่าต้องการประเมินอะไร แล้วต้องกำหนดตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางในการวินิจฉัยผล แล้วการประเมินต้องมีเครื่องมือเป็นตัวช่วยบอกผลของการชี้วัดได้ถูกต้อง ในแต่ละส่วนของหน่วยระบบที่จะนำมาประเมิน ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท เรียกว่า Context Evaluation
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า เรียกว่า Input Evaluation
3. การประเมินกระบวนการ เรียกว่า Process Evaluation
4. การประเมินผลผลิต เรียกว่า Product หรือ Output Evaluation

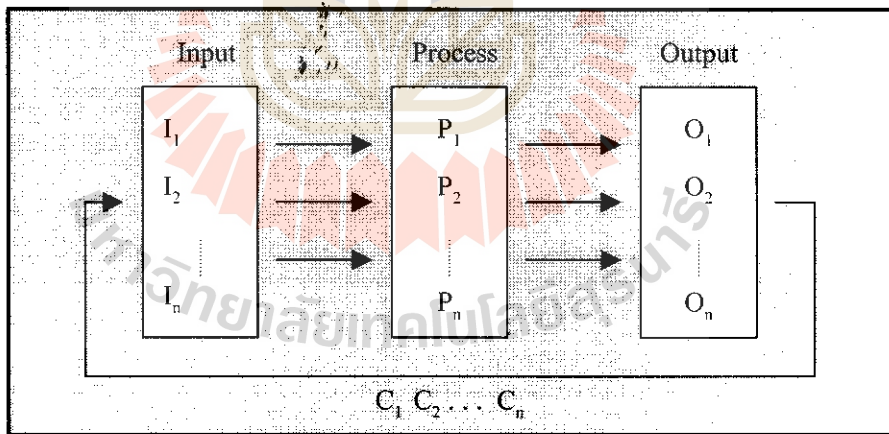
การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐาน โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สภาพแวดล้อม

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เมื่อแผนดำเนินการได้รับการอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น
4. การประเมินผลผลิต (Process Evaluation) มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

การประเมินหน่วยระบบใด จะต้องมีตัวชี้วัด ตัวชี้วัดของหน่วยระบบต่าง ๆ จะใช้อักษรย่อเป็นตัวแทนดังนี้

1. ตัวชี้วัดของการประเมินบริบท (Context Indicator) คือ $C_1, C_2, C_3, \dots C_n$
2. ตัวชี้วัดของการประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) คือ $I_1, I_2, I_3, \dots I_n$
3. ตัวชี้วัดของการประเมินกระบวนการ (Process Indicator) คือ $P_1, P_2, P_3, \dots P_n$
4. ตัวชี้วัดของการประเมินผลผลิต (Product Indicator) คือ $O_1, O_2, O_3, \dots O_n$

แผนภาพที่ 2 ภาพการทำงานใน 1 ระบบ

จากแผนภาพที่ 2 จะเห็นว่า ในหน่วยระบบจะมีปัจจัยนำเข้าส่งไปยังกระบวนการออกมาเป็นผลผลิตจากการทำงานและมีผลผลิตบางอย่างที่กลับมาเป็นปัจจัยนำเข้า

Context คือ หน่วยระบบจำนวนหนึ่งที่อยู่ข้างนอกซึ่งให้ปัจจัยนำเข้าแก่หน่วยนี้และรับเอาผลผลิตของหน่วยนี้ หน่วยอื่น ๆ มารวมกัน

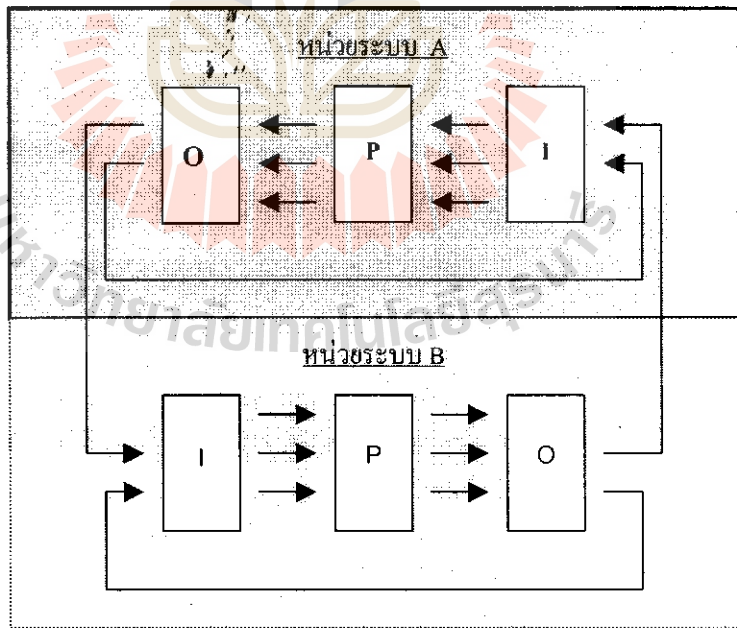
Input คือ หน่วยที่ได้รับเอาบางสิ่งบางอย่างเข้ามาในหน่วยระบบ เพื่อนำไปเข้ากระบวนการและแปลงรูปเป็นผลผลิต ปัจจัยนำเข้าเหล่านี้ได้มาจากผลผลิตของหน่วยระบบอื่น ๆ

Process คือ หน่วยระบบมีกระบวนการทำงานที่มีลักษณะเป็นแบบแผนชัดเจนและมีความคงที่ในห้วงเวลาหนึ่งสามารถสังเกตได้และประเมิน ได้กระบวนการทำงานนี้คือการที่ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากระทำปฏิกิริยาต่อกัน

Product คือ หน่วยระบบนี้ให้ผลผลิตบางอย่าง อันเป็นผลจากการทำงานของ หน่วยระบบ

นอกจากนี้ยังมี Feedback คือ มีผลย้อนกลับ หรือ ผลผลิตตามขั้นตอนต่าง ๆ จากการทำงานของหน่วยระบบถูกส่งให้มีผลกระทบ ไปถึงขั้นก่อนหน้านั้น

การประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ถ้ามีหน่วยระบบใหญ่หลายระบบที่จะต้องทำการประเมิน ก็นำรูปแบบการประเมินมาเรียงต่อกัน การเชื่อมโยงกัน ระหว่าง หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B จะรวมกันเป็นระบบเดียว โดยมี บริบทเดียวกัน ดังแผนภาพที่ 3 ต่อกัน

แผนภาพที่ 3 หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี 2 ระบบ เรียกว่า

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

จะเห็นว่า ผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวเป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง ในการดำเนินการระยะต่อไปและผลผลิตของหน่วยระบบ A บางตัวเป็นปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ในทำนองเดียวกันผลผลิตของหน่วยระบบ B ก็เป็นปัจจัยนำเข้าของตัวเอง และ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย หมายถึง กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง (การวิจัยชุมชน , 2545 , 174) เช่น ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชน (บร. 2) โดยสัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคน แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร. 3) โดยสัมภาษณ์จากคณะกรรมการทุกคนและกลุ่มที่เป็นสมาชิก ไม่เป็นสมาชิกกองทุน แบบบันทึกการสัมภาษณ์ (บร. 9) โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการทุกคน สมาชิกที่ต้องการกู้ และสมาชิกที่ไม่ต้องการกู้

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของ ประชากรในการศึกษา ดังนั้น กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ (การวิจัยชุมชน , 2545 , 177) เช่น ในการเก็บ การสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชน (บร. 7) โดยสุ่มจากประชากรในชุมชน แบบเจาะรายการ (บร. 11) โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างของผู้กู้เงิน อาชีพ ค้าขาย รับซื้อของเก่า

ตัวแปร และตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร คือ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการหาคำตอบ อาจมีค่าคงที่หรือ ไม่คงที่ แปรเปลี่ยนค่าไปได้ ขึ้นกับ คุณลักษณะและ โครงสร้างของสิ่งที่ผู้วิจัยกำลังศึกษา (วิจัยชุมชน , 2545 , 164)

ตัวชี้วัด คือ ข้อความที่แสดงสิ่งที่ต้องการประเมิน ลักษณะเป็นรูปธรรม มีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (การประเมินเพื่อพัฒนา , 2545 , 66)

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในครั้งนี้ได้กำหนดค่าตัวชี้วัดแบบความคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. ตัวชี้วัดบริบท

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบด้วย

- ความยากจนของประเทศ
- นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- ความเดือดร้อนและหนี้สินของประชาชน
- ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
- บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่น

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย

- ประวัติความเป็นมา
- สภาพปัจจุบัน
- เศรษฐกิจ
- วัฒนธรรม

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย

- เงิน 1 ล้านบาท
- คณะกรรมการหมู่บ้าน
- ผู้สมัครขอกู้
- นโยบายของรัฐบาล

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบด้วย

- การคัดเลือกผู้กู้
- เกณฑ์การพิจารณาวงเงินกู้

4. ตัวชี้วัดของผลผลิต แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง ได้แก่

- จำนวนผู้ที่ได้กู้เงิน
- ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

- การขยายกิจการของผู้กู้
- จำนวนผู้กู้ที่ได้

4.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

- ศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทุนหมู่บ้าน
- ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจของชุมชน

หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

1. ตัวชี้วัดบริบทการดำเนินงานของผู้กู้ (Context Indicator) ประกอบด้วย

- ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
- ความรู้ความสามารถของผู้กู้
- หนี้สินธนาคารของผู้กู้
- หนี้นายทุนนอกระบบของผู้กู้
- อาชีพหลักของผู้กู้

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบด้วย

- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบด้วย

- การทำบัญชี

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง ได้แก่

- รายได้ที่เป็นเงิน

4.2 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

- การขยายกิจการ

4.3 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

- การพึ่งตนเอง
- ความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือวัดแบบเฉพาะกิจ เป็นเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้ผลการศึกษามาที่ต้องการแล้วก็จะไม่ถูกนำมาใช้อีก ผลที่ได้จากการวัดก็มีความเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง และถ้ามีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้ว อาจได้เครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐานได้

เครื่องมือวัดทางสังคมศาสตร์ เนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่มีเครื่องมือใด ๆ วัดค่าออกมาได้อย่างถูกต้องคงเส้นคงวา ดังนั้น เครื่องมือวิจัยประเภทนี้ จึงมีความยุ่งยาก ซับซ้อนในการเก็บมาก จึงต้องอาศัย ประสบการณ์ของผู้วิจัย พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง เวลา เทคนิคการเก็บข้อมูล (การวิจัยชุมชน , 2545 , 180) ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้

1. การสังเกต เป็นเครื่องมือที่ต้องใช้ตัวผู้วิจัยเองทำหน้าที่ติดตาม ฝ้าสังเกตแล้วทำการจดบันทึกข้อมูล
2. การสัมภาษณ์ เป็นรูปแบบการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมาย
3. แบบสอบถามและแบบสำรวจ โดยให้กลุ่มเป้าหมายแล้วส่งคืนผู้วิจัย แต่ข้อมูลอาจได้รับความคลาดเคลื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

- 1.แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน นำไปใช้โดยการสังเกต สัมภาษณ์
- 2.แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน นำไปใช้โดยการ สัมภาษณ์
- 3.แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้ โดยการ สัมภาษณ์
- 4.แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน นำไปใช้โดยการ สังเกต สัมภาษณ์
- 5.แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้โดยการ สัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม

- 6.แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นำไปใช้โดยการ สัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม
- 7.แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน นำไปใช้โดย การสัมภาษณ์
- 8.โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ นำไปใช้โดยการ สัมภาษณ์
- 9.แบบบันทึกการสัมภาษณ์ นำไปใช้ในการสัมภาษณ์
- 10.แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน นำไปใช้ในการสังเกต การมีส่วนร่วม
- 11.แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี นำไปใช้ในการสัมภาษณ์
- 12.การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน นำไปใช้ในการ สัมภาษณ์ การมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการ เก็บรวบรวม จัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ซึ่งข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มีทั้งในเชิงปริมาณที่เป็นตัวเลข และ เชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายลักษณะของข้อมูลในรูปแบบของข้อความ (ประเมินเพื่อพัฒนา , 2545 , 96)

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. สัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การพบและสนทนากันระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้ ประเมิน สนทนากันในประเด็นที่ต้องการ (โดยใช้แบบ บร. 1, 2, 3, 4, 5, 6,7, 8, 9, 11, 12)
2. การสังเกตการณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามโครงสร้างของพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตโดยที่กลุ่มเป้าหมายไม่รู้ตัวจะทำให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความจริง โดยเข้ามามีส่วนร่วมในชุมชน (โดยใช้แบบ บร. 1, 4, 10)

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบระเบียบ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการเข้าใจ แปลความ (การประเมินเพื่อพัฒนา , 2545 , 113)

ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลขแล้ว สรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เพื่อที่จะนำค่าสถิติไปใช้ตอบคำถามในประเด็นที่ต้องการ โดยค่าสถิติที่นำมาใช้อย่างสม่ำเสมอ มีดังนี้
 - ค่าร้อยละ เป็นค่าสถิติพื้นฐานที่นำมาเปรียบเทียบกัน
 2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนดให้เป็นข้อความที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม บันทึกผลการสัมภาษณ์ จากการสังเกต โดยการนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แล้วสรุปผลโดยการประมวลความคิดเห็นเป็นข้อความที่จะนำไปใช้อธิบายในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
- 4 ประการ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 1

การแจกแจงตัวแปร สามารถแจกแจงตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 4 ประการดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อทราบว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ประการ อันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

มีตัวแปร ตัวชี้วัด และ ผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. กองทุนในชุมชน	จำนวนกองทุน	มีกองทุนเดิม(สัจจะ) 1 กองทุน และกองทุนใหม่ (1 ล้านบาท) 1 กองทุน
2.ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน	ให้มาพัฒนาสร้างงาน สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้
3.ทัศนคติที่มีต่อกองทุน	ความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน	อยากให้มียกกองทุนเพื่อที่จะพัฒนาอาชีพและรายได้
4.วัตถุประสงค์ของกองทุน	การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้	ประมาณ 70 % ของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง มีผู้กู้เงินที่ได้ไปพัฒนาอาชีพเดิมของตน เพื่อสร้างงานใหม่ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุน	ผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน	ชาวบ้านในชุมชน ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่รัฐบาล พัฒนากรชุมชน
6. จำนวนสมาชิกแรกเริ่ม	จำนวนสมาชิกแรกเริ่ม	192 คน
7. ยอดเงินเมื่อเริ่มก่อตั้งของกองทุน	จำนวนเงินออมเมื่อเริ่มก่อตั้ง ยอดคงเหลือ	46,080 บาท 331,000 บาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ระบบบริหารกองทุนมีตัวแปร ตัวชี้วัด และ ผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 2
ระบบการบริหารกองทุน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	มีคณะกรรมการบริหารกองทุน	มีคณะกรรมการที่ได้มาจากการเลือกตั้งเดิมมี 15 คน ปัจจุบันเหลือ 10 คน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	การคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน การร่วมกันสร้างตามระเบียบ	โดยให้ชาวบ้านเสนอชื่อคนที่มีคุณสมบัติตามข้อบังคับ สร้างระเบียบโดยประธานและคณะกรรมการกองทุนช่วยกันร่างขึ้นมา
3. การตัดสินใจเงินกู้	ระเบียบการกู้และขอทุน	มีผู้กู้ต้องโครงการขอผู้ตามความเป็นจริง น้อยมาก
4. มีการจัดสรรผลประโยชน์	จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ หลักเกณฑ์ในการจัดสรรผลประโยชน์	60 ราย น่าจะมีการจัดสรรผลให้เป็นเงินปันผล 25% เงินตอบแทน 25 % สวัสดิการสมาชิก 25 % สาธารณประโยชน์ 25 %

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน	ความรู้และความเข้าใจ	พอที่จะเข้าใจ และมีการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อเป็นอาชีพของคน สร้างรายได้ให้ตนเอง
2. การพึ่งพาตนเอง	นำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติ ความรู้ความเข้าใจ การนำหลักการพึ่งพาตนเองมาปฏิบัติ	มีบางคน que เข้าไปเรียนรู้ก็นำมาปฏิบัติกัน พอที่จะรู้บ้างแต่ก็น้อย ไม่มีการนำมาปฏิบัติ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ความรู้ความเข้าใจ การนำหลักการมาปฏิบัติ	มีชาวบ้านบางคน que สนใจ มีแต่กลุ่มที่มาเรียนรู้ มาร่วมกันทำงาน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจและสังคม มีตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุนโดยรวม	การชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการที่กองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคน ความเข้าใจว่าต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง	การชี้แนะมีน้อย ทำให้เข้าใจต่างกันไป ตามความรู้ของตน ชาวบ้านจะช่วยกันรักษาเงินกองทุนและรับผิดชอบต่อเงินที่กู้ไป
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	ผู้กู้มีความคิดไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง	ผู้กู้พยายามที่จะไม่กู้หนี้ นอกระบบที่เสียดอกเบี้ยแพง ๆ

	<p>ผู้คิดถึงการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและ มีตลาดที่แน่นอน</p>	<p>ผู้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เดิมของคนที่มีตลาดรองรับอยู่ แล้ว</p>
--	---	---

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน

ศักยภาพและความเข้มแข็ง มีตัวแปร ตัวชี้วัด และ ผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตาราง

ที่ 5 ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
<p>1. ศักยภาพของบริบท</p>	<p>ป่า จำนวนประชากร อาชีพครั้งแรก ถนน ไฟฟ้า ประปา เริ่มก่อตั้ง คนกลุ่มแรก</p>	<p>เป็นป่าละเมาะ ไร่ข้าวโพด 3,844 คน ทำไร่ ไร่จ้าง ค้าขาย เป็นคอนกรีตเมื่อ ปี 2541 มีเมื่อ พ.ศ. 2525 มีเมื่อ พ.ศ. 2530 ประมาณ 60-70 ปีมาแล้ว อพยพมาจาก โคราช จันทัก อุบลราชธานี เพชรบูรณ์ กาญจนบุรี สระแก้ว อ่างทอง</p>
<p>2. การดำเนินงานที่ผ่านมามี ศักยภาพในด้านต่างๆ</p> <p>2.1 ทุนด้านการเงิน</p> <p>2.2 ทุนด้านทรัพยากร</p>	<p>จำนวนเงินกองทุน จำนวนกลุ่มต่างๆ จำนวนและลักษณะประชากร การประกอบอาชีพ สภาพที่ดิน</p>	<p>46,080 บาท 3 กลุ่ม ทั้งหมด 3,844 คน ชาย 1,815 คน หญิง 2,029 คน ค้าขาย รับราชการ ทำสวน ไร่ จ้างทั่วไป มีที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสาร 37 ไร่</p>

<p>2.3 ทูทางปัญญา</p>	<p>จำนวนนักเรียน</p>	<p>เศษ ๆ ระดับอนุบาล 244 คน ระดับ ประถมศึกษา 377 คน ระดับ มัธยมศึกษา 166 คน นักศึกษาผู้ ใหญ่ 33 คน สูงกว่ามัธยม 100</p>
<p>3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจ การของผู้กู้</p> <p>3.1 เลี้ยงสัตว์</p> <p>3.2 ค้าขาย</p> <p>3.3 ซื่อของเพิ่มเติมในร้าน ค้า</p> <p>3.4 ซื่ออุปกรณ์ในการประ กอบอาชีพ</p> <p>3.5 อาชีพเสริม</p> <p>3.6 รับจ้าง</p>	<p>จำนวนผู้กู้</p>	<p>1 ราย</p> <p>29 ราย</p> <p>19 ราย</p> <p>5 ราย</p> <p>2 ราย</p> <p>4 ราย</p>

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการดำเนินงานการกองทุนและด้านลบที่
ขัดขวาง การบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน
ปัจจัยบวกที่สนับสนุนการดำเนินงานมีตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้จากการดำเนิน
การดังตารางที่ 6 ปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการดำเนินงาน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากการดำเนินการ
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง กองทุน	ใครมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกอง ทุน	ชาวบ้านมาร่วมลงชื่อ 302 ครั้ว เรือน
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	จำนวนกองทุนเดิม จำนวนเงินสะสม	1 กองทุน 46,080 บาท
3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน	จำนวนกลุ่มองค์กร	มีอยู่แล้ว 1 กลุ่มคือกลุ่มออม ทรัพย์

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ปัจจัยลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายมีตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 7 ปัจจัยลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. ความไม่พอใจในการตัดสินใจเงินกู้	จำนวนผู้ที่ไม่พอใจ	4 ราย

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

กระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้มีตัวแปร ตัวชี้วัด และผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 8 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้จากดำเนินการ
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยในชุมชน	จำนวนการรวมกลุ่ม	มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพอยู่แล้ว 3 กลุ่ม คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่ออาชีพ กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มงานศิลปกรรม

วัตถุประสงค์ที่ 4. เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กำหนด และตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่น

ความเข้มแข็งของชุมชนมีตัวแปร ตัวชี้วัด และ ผลที่ได้จากดำเนินการ ดังตารางที่ 9 ความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวแปร	ตัวชี้วัด	ผลที่ได้ดำเนินการ
1. มีความสามัคคี	ระดับความสามัคคี	ระดับปานกลาง ร้อยละ 55
2. มีความซื่อสัตย์	ระดับความซื่อสัตย์	ระดับปานกลาง ร้อยละ 59
3. ยกย่องคนทำความดี	ระดับการยกย่อง	ระดับสูง ร้อยละ 53
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ระดับการช่วยเหลือ	ระดับ ปานกลาง ร้อยละ 48
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	จำนวน	2 ครั้งต่อปี
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	ร้อยละ	ได้ร้อยละ 84 ไม่ได้ร้อยละ 16
7. มีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า	ร้อยละ	ได้ร้อยละ 79 ไม่ได้ ร้อยละ 21

<p>รักใคร่ปรองดองกัน</p> <p>8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร</p> <p>9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน</p> <p>10. มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการและผู้ด้อยโอกาส</p> <p>11. ผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม</p> <p>12. สามารถร่วมกันแก้ปัญหา โดยมี แผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน</p>	<p>จำนวนกลุ่ม</p> <p>ระดับการรับฟัง</p> <p>ร้อยละ</p> <p>ร้อยละ</p> <p>ร้อยละ</p>	<p>เท่าเดิม 1 กลุ่ม</p> <p>ระดับน้อย ร้อยละ 70</p> <p>มี ร้อยละ 15 ไม่มี ร้อยละ 85</p> <p>ใช่ ร้อยละ 53</p> <p>ใช่ ร้อยละ 83</p>
---	---	--

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

จากการที่ได้ติดตาม ดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยใช้ ทฤษฎี ชิพป์ โมเดล จะทำการรายงานตามวัตถุประสงค์ 4 ตอน ได้แก่ ผลการประเมิน บริบทชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลอื่น ๆ ที่เกิดจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1 ความยากจนของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยแจ้งตัวเลขเศรษฐกิจไทยเข้าสู่ภาวะ ประคองตัวตามอัตรภาพ ชี้นไทย ปรับตัวเป็นเลิศ เริ่มสะกดคำว่า พอ เพียง ตามด้วยคำว่า จ่ายสด งดเชื่อ เบื่อทวง สำเร็จ แม้ภาพรวมจะยังมี ปัจจัยลบจากการค้าต่างประเทศและการลงทุน แต่การนำเข้าลด เงินฝาก ก็ขยายตัวเพิ่มขึ้น

สำหรับตัวเลข เศรษฐกิจในประเทศปี 44 นั้น ดัชนีผลผลิตภาค อุตสาหกรรมทั้งปี เพิ่มขึ้น 1.3 % ลดลงจากปีก่อนที่เพิ่มขึ้น 3.3 % มี อัตราการใช้กำลังการผลิตเฉลี่ย 54.1 % ลดลงจากปีก่อนที่อยู่ระดับ 56 % ส่วนดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนขยายตัว 2.6 % จาก 3.4 % สะท้อนยอดค้าปลีก สินค้าอุปโภคบริโภคนำเข้าและยอดขายรถจักร ยานยนต์ที่ชะลอตัวลง และผู้บริโภคมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น เงิน เพื่อพื้นฐาน 1.3 % การลงทุนขยายตัวในอัตราชะลอลงในครั้งแรกของ ปี แต่เมื่อถึงไตรมาส 3 การลงทุนเริ่มติดลบ ขณะที่ด้านต่างประเทศ ซึ่งเป็นด้านที่ทำให้เศรษฐกิจทั้งปีขยายตัวต่ำจากการส่งออกที่ขยายตัวติดลบถึง 7 %

นักเศรษฐศาสตร์ให้ความเห็นต่อสภาพเศรษฐกิจดังกล่าวว่า ภาคเอกชนไทยและคนไทยโดยทั่วไปจะปรับตัวเข้ากับภาวะที่เป็นอยู่ได้ดี พิจารณาจากตัวเลขการออมที่มีเงินฝากเพิ่มขึ้น การนำเข้าที่ลดลงมาก ทำให้เห็นว่าผู้คนหันมาใช้ภายในประเทศเพิ่มขึ้น ลดการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย ขณะที่ภาคการผลิตทรงตัว การลงทุนลดลงเล็กน้อย น่าจะหมายความว่า คนส่วนใหญ่หันมาใช้เงินสดของตัวเอง โดยไม่พึ่งการกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ และเริ่มจะดำรงตนอยู่ในความพอเพียงตามทฤษฎีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ไทยรัฐ 6 ก.พ)

สรุป ประเทศยากจนลง เนื่องจาก การลดการใช้จ่ายสินค้าฟุ่มเฟือย ภาคการผลิตที่ทรงตัว การลงทุนลดลง ผู้คนเริ่มที่จะเก็บออมเงินมากขึ้น

1.2 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภายใต้สัดส่วนหนี้เดิมที่ตัดมาชำระคืนเงินต้น และดอกเบี้ยในงบประมาณแต่ละปี จากปีก่อน 90,000 ล้านบาท ปีนี้ 110,000 ล้านบาท ปี 2546 จะต้องกันงบประมาณสำหรับการชำระหนี้เพิ่มขึ้นเป็น 130,000 ล้านบาท และนับจากปี 2547 จนถึงปี 2549 รัฐบาลจะต้องกันงบประมาณสำหรับการชำระหนี้เฉลี่ยสูงถึงปีละ 200,000 ล้านบาท

หนี้ก้อนเดิมก็เป็นภาระที่ทำให้งบประมาณรายจ่ายประจำปีมีปัญหา หนี้ก้อนใหม่ที่มีการก่อหนี้ที่รัฐบาลประกาศว่ามีสัดส่วน 56 % ของ GDP (Gross Domestic Product : ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) ขึ้นมาเป็น 64 % ภายใน เวลาเพียง 10 เดือน

รัฐบาลจะใช้นโยบายการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจในระยะสั้น และในระยะกลางจะวางรากฐานให้ดุลการคลังกลับเข้าสู่สมดุลภายในปี 2549 ในระหว่างนั้น จะจำกัดหนี้ภาครัฐไม่ให้เกิน 60 % ของ GDP และดูแลภาระการชำระหนี้ในงบประมาณไม่เกิน 18 % เพื่อให้มีงบประมาณใช้จ่ายในเรื่องที่จำเป็นต้องพัฒนา (ไทยรัฐ 6 ก.พ)

สรุป ในปีนี้การค้าของไทย ขาดดุลสะสมมาจากปีก่อน ๆ จากการมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

1.3 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมทางการค้าการลงทุนกับประเทศจีน ทางการเงินมีเป้าหมายที่จะขยายสู่ทางการค้าการลงทุนกับไทยให้มากขึ้น จะเปิดกว้างให้นักลงทุนไทยและจีนร่วมลงทุนกันเอง โดยนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อาจเข้าไปถือหุ้นเพื่อดึงดูดนักลงทุนจีนให้เข้ามาตั้งฐานการผลิตในไทยมากขึ้น เชื่อว่าจะทำให้มีเม็ดเงินลงทุนเพิ่มขึ้นในระดับหมื่นล้านบาท และไทยยังได้เจรจาขอให้จีนช่วยเปิดตลาดสินค้าผลไม้นำเข้าให้ไทยเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังอาจขยายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างกัน เพื่อให้จีนขยายโควตานักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาไทยเพิ่มขึ้นจากเดิมที่กำหนดโควต้าไว้เพียงไม่เกินปีละ 1 ล้านคน (ข่าวสด 23 ก.ย)

สรุป สภาพแวดล้อมทางการค้าของไทยกับจีนมีการขยายตัวมากขึ้น รวมไปถึงการท่องเที่ยวด้วย

1.4 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

การเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย มีสาเหตุมาจากการก่อหนี้ทั้งภาครัฐและภาค เอกชนติดต่อกันมานานหลายปี ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือ ต้องลดค่าเงิน และบริษัทธุรกิจปิดกิจการเกิดภาวะการว่างงาน ทำให้คนตกงาน และขาดรายได้ ทำให้การใช้จ่าย ต่าง ๆ ต้องลดลง และมีการกู้ยืมมากขึ้น

กรณีของไทยเมื่อครั้งเปิดการเงินเสรีปีไอบีเอฟ นั้นรัฐบาลมีความระมัดระวังมากที่จะไม่ก่อหนี้เพราะยึดมั่นในบทเรียนว่าการที่รัฐก่อหนี้คือ กู้เงินมาใช้จ่ายมากเกินไปก็จะเป็นปัญหาในอนาคต คาดว่าการที่เอกชนกู้เงินมาใช้จ่ายมากเกินไปก็เป็นปัญหาต่อประเทศด้วย ผลที่ตามมาคือ หนี้บริษัทเอกชนของไทยเป็นหนี้ต่างประเทศจำนวนมาก (มติชน 20 ส.ค)

สรุป ประชาชนได้รับความเดือดร้อน มีการว่างงาน ต้องมีหนี้สินเพิ่มขึ้นเกิดจาก วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศ

1.5 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมที่มองเห็นได้ในท้องถิ่นที่แพร่หลาย อย่างหนึ่งเป็น การข้อม สัม การโกรกสัม การตัดผม ซึ่งมีเยอะมากในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นใน เมือง หรือตามชนบท ชาวบ้านที่เป็นผู้หญิงมักจะนิยมทำกันเพื่อความสวย งาม เข้ากับตนเอง

สรุป ค่านิยมในการข้อมผม โกรกผม มีมากตามท้องถิ่นชนบท

1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่น

จากการที่ชาวชนบทได้รับผลตอบแทนจากที่ดินและการเกษตรลด ลงแม้ว่าจะใช้แรงงานมากขึ้น ทำให้ต้องหันมาหารายได้เพิ่มเติมจากการรับ ข้างและการทำงานนอกภาคการเกษตร บางส่วนก็ได้เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ผู้ที่แข็งแรงพึ่งตนเองได้ อันหมายถึงคนหนุ่มสาวใน วัยทำงานจำนวนมาก ได้ละทิ้งถิ่นฐานเป็นการถาวรหรือชั่วคราว ในหมู่บ้าน จึงเหลือแต่คนชรา แม่บ้าน เด็ก ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งคนเหล่านี้พึ่งตน เองได้น้อยและต้องขึ้นต่อหรือพึ่งพิงผู้อุปถัมภ์มากเป็นพิเศษจึงไม่เป็นที่น่า สงสัยว่าเหตุใดในระยะ 10 ปีมานี้ ซึ่งมีการอพยพของคนในวัยทำงานออก จากหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก จึงกลายเป็นทิ้งในชนบทให้จมอยู่กับความ หวัง (วิพากษ์สังคมไทย .2538)

สรุป ตามท้องถิ่นชนบท ปัจจุบัน คนวัยหนุ่มสาว ทำงาน จำนวนมากได้ละทิ้งถิ่นฐานเข้าสู่การทำงานภาคอุตสาหกรรม และการ บริการในชนบทจึงเหลือแต่คนชรา แม่บ้าน เด็ก ๆ ที่พึ่งตนเองได้น้อยทำ ให้ชุมชนอ่อนแอลง

1.7 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

จากนโยบายของรัฐบาล ตามที่คณะรัฐมนตรี พ้นดำรงโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่จันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 ได้แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะ สร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการ เมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์ของประเทศ มีนโยบายที่เกี่ยวข้องในการ

ส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง (SMEs) ให้มีความเข้มแข็ง พร้อม ๆ ไปด้วยการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว

หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการสนับสนุนเพื่อแก้ปัญหา โดยมีการแบ่งงานกันทำ โดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ การพัฒนาผู้ประกอบการให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- การให้การฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมในการดำเนินการ
- การให้คำปรึกษาแนะนำด้านต่าง ๆ
- การประสานงาน ให้มีโอกาสดูงาน
- การให้บริการข้อมูลธุรกิจ
- การบริการด้านการเงิน การลงทุน ด้านบริหารจัดการ (การจัดการธุรกิจ , 2545 , 223)

สรุป นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ต้องการพัฒนาให้ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็ง สร้างงาน สร้างรายได้

สรุป บริบทระดับประเทศ ประเทศไทยยากจนลง ประชาชนมีหนี้สินมากขึ้น ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเกิดภาวะการว่างงาน ผู้คนอพยพออกจากท้องถิ่น มีการขาดดุลทางการค้าสะสมมาากปีก่อน ๆ แต่ก็เริ่มมีการขยายตัวทางการค้าเพิ่มขึ้น

2. บริบทระดับท้องถิ่น

2.1 ประวัติความเป็นมา

2.1.1 ที่มาของชุมชน

ชาวบ้านเรียกกันว่า บ้านหนองกะจะ ตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2500 เกิด พร้อม ๆ กับ อ. ปากช่อง เรื่อยมา จนประมาณ วันที่ 7 มกราคม 2525 มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล ต. ปากช่อง สมาชิกสภาเทศบาล ได้ตั้งหมู่บ้าน หนองกะจะ เป็นชุมชนในเขตเทศบาล แต่พึงจะมาแยกเป็น ชุมชน หนองกะจะ 1

- 2.1.2 ก่อตั้งมาประมาณ 60-70 ปีมาแล้ว
- 2.1.3 คนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งชุมชน หนองกะจะ 1 ได้อพยพมาจาก โคราช จันทัก อุบลราชธานี เพชรบูรณ์ กาญจนบุรี สระแก้ว อ่างทอง
- 2.1.4 สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชน เป็นป่าละเมาะ ไร่ข้าวโพด
ทิศเหนือ ติดกับ ชุมชน หนองกะจะ 2
ทิศใต้ ติดกับ ทางรถไฟ
ทิศตะวันออก ติดกับ ชุมชน มอหินแดง
ทิศตะวันตก ติดกับ ชุมชน วัดเทพสถิตย์
- 2.1.5 ปัจจุบันสภาพป่า กลายมาเป็น บ้านเรือน ร้านค้า บ้านจัดสรร ไร่ข้าวโพด เหลืออยู่น้อยมาก
- 2.1.6 อาชีพแรก ๆ ในชุมชนนี้ส่วนใหญ่ ทำไร่ รับจ้าง ค้าขาย
- 2.1.7 ด้านสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน เมื่อก่อนเป็นทางเกวียน แล้วพัฒนามาเป็นลูกรัง และปัจจุบันเป็นถนน คอนกรีต ไฟฟ้า มีเข้ามา พ.ศ. 2525 น้ำประปา มีเข้ามา พ.ศ. 2530

2.2 สภาพปัจจุบัน

2.2.1 ประชากร มีครัวเรือน 372 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 3,844 คน ชาย 1,815 คน หญิง 2,029 คน

2.2.2 ประชากร

ตารางที่ 10 การจำแนกประชากรในปัจจุบัน

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
1-3	255	6.6
3-6	166	4.3
6-12	443	11.5
12-13	122	3.2
15-18	155	4
18-30	2003	52.1
50-60	345	9
60 ปีขึ้นไป	355	9.2

- 2.2.3 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีฐานะยากจนไม่มีผู้อุปการะในชุมชน จำนวน 13 คน มีคนพิการ 5 คน
- 2.2.4 การประกอบอาชีพ มีอาชีพ ค้าขาย 135 ครอบครัว รับจ้างทั่วไป 170 ครอบครัว รับราชการ 20 ครอบครัว ทำสวน 5 ครอบครัว
- 2.2.5 จำนวนที่ดิน

ตารางที่ 11 จำนวนที่ดินที่มีในครอบครองของประชากร

ที่ดินทำกิน (จำนวน ไร่)	(จำนวน ครอบครั้ว)
1-5 ไร่	1
6-10 ไร่	2
11-20 ไร่	2
21-50	2

- 2.2.6 ที่ดินที่ยังไม่ได้เอกสารสิทธิ์ มีจำนวน 37 ไร่เศษ ๆ
- 2.2.7 ในชุมชนมีผู้อ่านหนังสือไม่ออก 10 คน
- 2.2.8 ระดับการศึกษา

ตารางที่ 12 จำแนกระดับการศึกษาของประชากรในชุมชน

ระดับการศึกษา	จำนวนคน
อนุบาล	244
ประถม	377
มัธยม	166
นักศึกษา	33
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	100
รวม	920

- 2.2.9 ในชุมชนมีร้านค้า 37 ร้าน
- 2.2.10 แหล่งน้ำในชุมชน มีคลองน้ำ 1 คลอง ใช้ไม่ได้ตลอดปี

2.3 ด้านเศรษฐกิจ และ รายได้ ในชุมชน

- 2.3.1 ทำสวนมะม่วง จำนวน 1 ครอบครั้ว

ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 2 ครอบครั้ว

ปลูกฝ้าย จำนวน 1 ครอบครั้ว

เลี้ยงวัว จำนวน 3 ครอบครั้ว

2.3.2 รายได้ของประชากร

ตารางที่ 13 จำแนกรายได้ของประชากรในชุมชน

รายได้ของประชาชน	จำนวนครอบครั้ว
20,001-30,000	62
30,001-50,000	210
50,000 ขึ้นไป	100

2.3.3 มีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนไม่เกิน 3 กิโลเมตร ดังนี้ ภูตะวัน
ภูพิ มาน ไร่ทองสมบูรณ์

2.4 ข้อมูลด้านบุคคล

2.4.1 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- ด้าน อุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่

นาง วรณภา แสงสุวรรณ อายุ 31 ปี เชี่ยวชาญ การ
ทำดอกไม้แห้งจาก สบู่ ประสบการณ์ 3 ปี

นาง คอกรัก กวางแก้ว อายุ 32 ปี เชี่ยวชาญ การร้อย
มาลัย ประสบการณ์ 10 ปี

- ด้าน กองทุนและธุรกิจชุมชน ได้แก่

นาย องอาจ เหลียงบำรุง อายุ 42 ปี เชี่ยวชาญ งาน
ด้าน ศิลปะ ประสบการณ์ 1 ปี

นาย ประเสริฐ พัสค อายุ 59 ปี เชี่ยวชาญ การปก
ครอง ประสบการณ์ 3 ปี

- ด้าน ศิลปกรรม ได้แก่

นาย องอาจ เหลียงบำรุง อายุ 42 ปี เชี่ยวชาญ งาน
ศิลปะ ประสบการณ์ 35 ปี

- ด้าน องค์กรชุมชน ได้แก่

องค์กร ออมทรัพย์เพื่ออาชีพ ประชานกลุ่มชื่อ นาย
องอาจ เหลียงบำรุง

2.4.2 วัฒนธรรม ประเพณี ในรอบปีหนึ่ง ในชุมชนมีการทำบุญ หรืองาน
ประเพณี

ตาราง ที่ 14 ประเพณีในชุมชน

เดือน	ประเพณี
มกราคม	งานขึ้นปีใหม่
เมษายน	งานสงกรานต์
พฤษภาคม	ทำบุญกลางบ้าน
กรกฎาคม	แห่เทียนพรรษา
พฤศจิกายน	ลอยกระทง

2.5 ในชุมชนมีการรวมกลุ่ม

2.5.1 กลุ่ม ออมทรัพย์เพื่ออาชีพ

2.5.2 กลุ่มประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง

2.5.3 กลุ่มงานศิลปกรรม

2.6 โครงสร้างพื้นฐานในชุมชน

รถยนต์ จำนวน 60 คัน มอเตอร์ไซด์ จำนวน 270 คัน

ตู้เย็น จำนวน 219 เครื่อง พัดลม จำนวน 365 เครื่อง

หม้อหุงข้าวไฟฟ้า จำนวน 230 เครื่อง ทีวีสี 272 เครื่อง

ทีวีขาวดำ 15 เครื่อง โทรศัทพ์บ้าน 104 เครื่อง

เครื่องปรับอากาศ 8 เครื่อง หอกระจายข่าว 1 แห่ง

ภาชนะเก็บน้ำฝน 201 คร้วเรือน มีส้วมถูกสุขาภิบาล 242 คร้วเรือน

2.7 โรคระบาดที่เกิดในคนภายในชุมชนใน 5 ปีที่ผ่านมา คือ โรค ท้องร่วง
ไข้เลือดออก

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมมีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง และ แนะนำส่งเสริมผู้

1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1.1 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เรื่อง การพึ่งพาตนเอง โดย สัมภาษณ์จาก คณะกรรมการชุมชน คณะ

กรรมการกองทุน ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ ได้รู้มีความเข้าใจว่า

เมื่อมีโครงการนี้เข้ามารัฐจะได้ทราบถึงความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

กองทุนนี้จะช่วยเหลือชาวบ้านได้บ้างจะได้ไม่ต้องไปกู้หนี้ยืมสินนอกระบบ
ที่ดอกเบี้ยแพง ๆ

1.2 เงิน 1 ล้านบาท

เรื่อง รัฐบาล ให้เงิน 1 ล้านบาทมาที่ชุมชนเพื่ออะไร สัมภาษณ์ จาก คณะ

กรรมการชุมชน คณะกรรมการกองทุน ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ได้ รู้ มีความเข้าใจว่า

เมื่อชาวบ้านกู้ไปเพื่อนำไปประกอบอาชีพเป็นเงินทุนหมุนเวียน
พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ สร้างงาน ให้กู้รายละไม่เกิน 20,000 บาท แต่ต้องนำ
ไปประกอบอาชีพตามที่เขียนโครงการมา

1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน

เรื่อง หน้าที่ของคณะกรรมการ สัมภาษณ์ จาก คณะกรรมการชุมชน คณะ
กรรมการกองทุน ชาวบ้าน ผู้รู้ ผู้ได้รู้ มีความเข้าใจว่า

คณะกรรมการที่คัดเลือกมาจะมาดำเนินการเกี่ยวกับกองทุน บริหารกองทุน
อย่างยุติธรรม ตามหน้าที่ของตน ทำสัญญา ติดตามทวงหนี้จากผู้กู้

เรื่อง การได้มาซึ่งคณะกรรมการ สัมภาษณ์ จาก คณะกรรมการชุมชน คณะ
กรรมการกองทุน ชาวบ้านมีความเข้าใจว่า

คณะกรรมการจะได้มาจากการเสนอชื่อจากชาวบ้านเลือกคนที่น่าเชื่อถือ
ไว้วางใจได้ จำนวน 15 คน ที่มีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนแห่งชาติ

1.4 ผู้สมัครขอกู้เงิน

เรื่อง คุณสมบัติของผู้สมัครขอู้ สัมภาษณ์จาก คณะกรรมการกองทุน ชาว
บ้าน ผู้รู้ มีความเข้าใจว่า

ผู้ที่จะมีสิทธิกู้ได้ต้องเป็นทั้งสมาชิกกองทุนสัจจะออมทรัพย์และสมาชิก
กองทุนเงินล้านด้วย

เรื่อง การเขียนโครงการของผู้กู้ สัมภาษณ์จาก คณะกรรมการกองทุน ผู้ได้กู้
มีความเข้าใจว่า

ในการเขียนโครงการของผู้กู้ต้องกรอรายละเอียดให้ครบสมบูรณ์ เขียนตาม
ความเป็นจริง ตามจำนวนที่จะต้องใช้

เรื่อง จำนวนเงินที่ขอกู้ สัมภาษณ์จาก คณะกรรมการกองทุน ผู้ได้กู้ มีความ
เข้าใจว่า

คณะกรรมการจะพิจารณาตามความเหมาะสมของอาชีพที่จะไปทำและอา
ชีพเดิมที่ทำอยู่ ความสามารถในการส่ง

2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

2.1 กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ พบว่า

คณะกรรมการได้ดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ จากสมาชิกกองทุน
ทุกคน ดูจากอาชีพที่มั่นคง สมาชิกที่ต้องการกู้สามารถเขียน โครงการขอกู้ได้
เลย ทำตามลำดับการยื่นเรื่องก่อนหลัง

จุดด้อย คณะกรรมการอาจจะบอกสมาชิกที่สนิทกันให้ทำการยื่นเรื่องก่อน

2.2 กระบวนการพิจารณาเงินกู้ พบว่า

คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาเงินกู้ตามอาชีพ ใช้เกณฑ์ในการตัดสินอนุมัติ
จำนวนเงินต่างกันพิจารณาจากความ เหมาะสมของการประกอบอาชีพ และ
ความสามารถในการส่ง

จุดด้อย บางครั้งในการพิจารณาผู้กู้ อาจมีความสนิทสนมกับกรรมการคนใด
คนหนึ่ง และความเกรงใจที่ผู้ขอกู้เป็นกรรมการคนใดคนหนึ่ง

3. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

3.1 ผลโดยตรง

- จำนวนผู้ที่ได้กู้เงิน พบว่า

จำนวนผู้ที่ได้กู้ ครั้งแรก 25 คน ครั้งที่สอง 18 คน ครั้งที่สาม 17 คน รวมเป็น 60 คน คิดเป็น 31% จากจำนวนสมาชิกกอง มีจำนวนผู้ที่ได้รับการอนุมัติให้กู้มี 60 คนจำนวนผู้ที่ไม่ได้รับการอนุมัติให้กู้มี 8 คน

- ยอดเงินให้กู้ พบว่า

ยอดรวมในการปล่อยกู้ ทั้ง 3 ครั้งที่ปล่อยให้กู้ 669,000 บาท คงเหลือ 331,000 บาท มีผู้กู้ที่พอใจ 56 คน มีผู้กู้ไม่พอใจ 4 คน

- อาชีพที่ขอกู้ พบว่า

มีอาชีพ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และนำไปประกอบอาชีพเสริม มีอาชีพ ค้าขายที่ขอกู้มากที่สุด 29 คน มีอาชีพ เลี้ยงสัตว์ ที่ขอกู้น้อยที่สุด 1 ราย

3.2 ผลกระทบโดยตรง

- จำนวนผู้ที่กู้ได้ พบว่า มีจำนวน 60 คน จำนวนผู้ที่กู้ได้ คิดเป็น 31% จากจำนวนสมาชิก

- การขยายกิจการของผู้กู้ พบว่า

แต่ละรายก็นำเงินที่กู้ได้ไปขยายกิจการของตนตามประสบการณ์ความสามารถของตนมีทั้งที่ประสบความสำเร็จบ้างและก็ล้มเหลวบ้างแต่ก็สามารถพอเลี้ยงชีพได้ มีผู้กู้ จำนวน 54 คน ที่นำไปขยายกิจการ มีผู้กู้จำนวน 6 คน ที่นำไปประกอบอาชีพเสริม รับจ้าง

3.3 ผลกระทบทางอ้อม

- กองทุนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า

มีอาชีพที่สร้างรายได้ให้ครอบครัวมากขึ้น รักครอบครัวมากขึ้น ได้ขยายกิจการของตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น

ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

1.1 ประสบการณ์ในการดำเนินงานของผู้กู้ พบว่า

ผู้กู้แต่ละรายก็มีประสบการณ์แตกต่างกันไปตามอาชีพ บางคนที่ไม่ไปประกอบอาชีพเสริมก็ยังมีความรู้ในอาชีพนั้นก็เพียงพอที่จะพองไปได้ มีผู้ที่มีประสบการณ์ในอาชีพที่ขอกู้ 58 คน มีผู้ที่ไม่มีความรู้ในอาชีพที่ขอกู้ 2 คน

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

- จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ พบว่า

จำนวนเงินที่ได้ก็พอที่จะนำมาดำเนินงานได้เป็นเงินหมุนเวียนใช้จ่าย มีผู้กู้จำนวน 56 คนที่ได้ตามที่ขอกู้ มีผู้กู้จำนวน 4 คน ที่ได้ต่ำกว่าที่ขอกู้

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

- การทำกิจการที่ถูกรื้อ พบว่า

การประกอบกิจการก็เป็นไปตามที่เคยปฏิบัติกันมา จุดด้อย ไม่มีการอบรมอาชีพเพิ่มเติม

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

4.1 ผลโดยตรง รายได้ที่เป็นเงิน พบว่า

รายได้ที่เข้ามาที่พอที่จะเลี้ยงดูครอบครัวได้สามารถผ่อนชำระหนี้สินต่างๆให้น้อยลง สามารถขยายกิจการได้ ความเป็นอยู่ดีขึ้น หนี้สินลดลง เมื่อมีรายได้มากขึ้นอาจจะเอาไปใช้จ่ายอย่างอื่นก่อนถึงจะเอามาใช้ หนี้สินของตน

4.2 ผลกระทบโดยตรง การขยายกิจการ พบว่า

เป็นการขยายกิจการในลักษณะที่มีเงินหมุนเวียนเพิ่มขึ้น ข้าวของมากขึ้น รายได้มากขึ้น ขยายกิจการได้ใหญ่ขึ้น

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ผลที่เกิดจาก การขยายกิจการ พบว่า การขยายกิจการมีทั้งที่มีอาชีพขึ้นมาใหม่เป็นอีกหนึ่ง อาชีพ มีข้าวของในร้านเพิ่มขึ้น มีสัตว์เลี้ยงเพิ่มขึ้น ทำให้มีรายได้มากขึ้น สร้างงานใหม่
2. ผลที่เกิดจาก หนี้ยูนอกระบบ พบว่า ถึงแม้จะมีหนี้เพิ่มขึ้นมาแต่ก็ยังสามารถนำไป หมุนในการใช้หนี้นอกระบบได้บ้าง ทำให้หนี้นอกระบบบางที่มีดอกเบี้ยที่ถูกลง
3. ผลที่เกิดจาก รายได้ของครอบครัว พบว่า มีรายได้เพิ่มมากขึ้น เลี้ยงชีพ ครอบครัวได้

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

จากเดิมมีอยู่ 1 กองทุน (กองทุนสัจจะ) แล้วเพิ่มเข้ามาอีก 1 กองทุน (กองทุนเงินล้าน) ชาวบ้านอยากให้มีกองทุนเพื่อที่จะพัฒนาอาชีพ รายได้ประมาณ 70 % ของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุนคือ ชาวบ้านในชุมชนบางส่วน ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล และพัฒนากรชุมชน ปัจจุบัน มีสมาชิกแรกเริ่ม 192 คน เงินออมในการก่อตั้ง 46,080 บาท มียอดเงินคงเหลือ 331,000 บาท

1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

มีคณะกรรมการที่ได้มาจากการเลือกตั้งเดิม 15 คน ปัจจุบันเหลืออยู่ 10 คน โดยชาวบ้านเป็นผู้เสนอชื่อเข้ามา มีระเบียบที่ถูก สร้างขึ้น โดยประธานและคณะกรรมการกองทุน ช่วยกันร่างขึ้นมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ผู้กู้ต้องเขียนโครงการขอข้อมาเสนอต่อคณะกรรมการ ดอกเบี้ยในการกู้ร้อยละ 1บาทต่อเดือน

1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง พบว่า

มีภูมิปัญญาชาวบ้านที่อยู่ในชุมชนที่มีความสามารถ มีชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เพื่อสร้างอาชีพ รายได้ ให้แก่ตนเอง โดยการทำหัวโขน ดอกไม้ประดิษฐ์ ร้อยมาลัย

1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า

การชี้แนะเรื่องกองทุนมีน้อย ชาวบ้านทำความเข้าใจกันตามความรู้ของตน ประกอบอาชีพเดิมของตนที่มี ตลาดรองรับอยู่แล้ว ผู้กู้จะช่วยกันรักษาเงินกองทุนและรับผิดชอบเงินที่กู้ไปแล้วจะพยายามไม่กู้หนี้ในระบบที่ดอกเบี้ยแพง ๆ

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า

- ทูทางการเงิน มีจำนวนเงินกองทุนเดิม (สัจจะ) 46,080 บาท มีกลุ่มองค์กร 3 กลุ่ม
- ทูทางทรัพยากรบุคคล มีประชากร จำนวน 3,844 คน ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย รับราชการ ทำสวน
- ทูทางปัญญา มีภูมิปัญญาชาวบ้าน มีจำนวนนักเรียน 920 คน
- มีการทำบุญตามงานประเพณีต่าง ๆ

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า

มีจำนวนกองทุนเดิม 1 กองทุน คือกองทุนสัจจะออมทรัพย์ มีเงินสะสม 46,080 บาท โดยชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง

2.2.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

มีคณะกรรมการที่ให้ความจริงจังที่จะพัฒนารับผิดชอบ ช่วยเหลือชาวบ้าน อยู่บ้าง มีการออกระเบียบข้อบังคับ รับสมัครผู้กู้ พิจารณา

2.2.3 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า

การรวมกลุ่มกันทำ ให้ชาวบ้านมีความรู้ ประสบการณ์ มีรายได้

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ระบบบริหารกองทุน พบว่า

คณะกรรมการบางคนที่ไม่ร่วมกันทำงาน ทำผิดหน้าที่ของตน ไม่รับฟังความคิดของผู้อื่น บางคนได้รับเลือกเข้ามาด้วยความไม่เต็มใจ ไม่มีเวลาให้

3. ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนชุมชนหนองกะจะ 1 พบว่า สมาชิกในชุมชนพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชน รัก และ ห่วงใย ซึ่งกันและกัน มีการร่วมมือกับชุมชนข้างเคียง มีความรู้สึกรักชุมชนของตน ชาวบ้านมีคุณธรรม สงบสุข

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หนองกะจะ 1 สรุปได้ ดังต่อไปนี้

สรุป อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อจะทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของ ชุมชน หนองกะจะ 1 บรรลุเป้าหมาย 5 ประการ อันได้แก่
 - การเกิดกองทุน
 - การมีระบบบริหารกองทุน
 - การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
 - การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 - การมีศักยภาพและมีควมเข้มแข็งของชุมชน
- 1.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการดำเนินการกองทุน และ ด้านลบที่ขัดขวาง การบรรลุเป้าหมายของกองทุน
- 1.3 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
- 1.4 เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด และตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

2. วิธีดำเนินการ

- 2.1 กำหนดวัตถุประสงค์ขั้น 4 ข้อ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น
- 2.2 กำหนดกรอบแนวความคิดของการประเมิน โดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบเลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model มาใช้ในการดำเนินงาน
- 2.3 ทำการกำหนดค่าตัวแปร ตัวชี้วัดต่าง ๆ
- 2.4 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบรายงาน (บร. 1-บร.12)

2.5 ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2.6 สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะผลการประเมินตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ผลการดำเนินการ

หน่วยระบบ A การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ความเข้าใจ ของ ประชาชนในชุมชน พบว่า

ชาวบ้านมีความเข้าใจว่ากองทุนเงินล้านนี้จะเข้าใจถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านจะได้ช่วยเหลือ โดยการให้กู้เงินมาประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ จะได้ไม่ไปกู้เงินนอกระบบมีเงินทุนหมุนเวียน ดอกเบี้ยถูก คณะกรรมการที่เข้ามาดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน มีการประชาสัมพันธ์บอกข่าว เตรียมเอกสารโครงการขอกู้พิจารณาเงินกู้

2. กระบวนการ การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า

คณะกรรมการจะดำเนินการตามหลักเกณฑ์คัดเลือกจากผู้ที่ เป็นสมาชิกกองทุนเงินล้าน สมาชิกที่ต้องการจะกู้สามารถเขียนโครงการขอกู้ได้ แล้วทำการยื่นเรื่องขอกู้ คณะกรรมการจะพิจารณาจากอาชีพที่มั่นคง โดยใช้เกณฑ์ตัดสินอนุมัติวงเงินจำนวนต่างกันพิจารณาจากความเหมาะสมในอาชีพ และความสามารถในการส่ง

3. ผลผลิต พบว่า

จำนวนผู้ที่ได้กู้ ทั้งหมดรวม 60 คน คิดเป็น 31 % ของจำนวนสมาชิก มีผู้ที่ไม่ได้รับอนุมัติให้กู้ 8 คน ยอดเงินที่ปล่อยกู้ทั้งหมด 669,000 บาท คงเหลือ 331,000 บาท อาชีพที่ขอกู้มีอาชีพ ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง แต่สละรายนำเงินที่กู้ไปขยายกิจการของตนตามประสบการณ์ความสามารถ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวมากขึ้น ได้ขยายกิจการของตนเอง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

หน่วยระบบ B การดำเนินกิจการของผู้กู้

1. บริบท การดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า
ผู้กู้แต่ละรายมีประสบการณ์ต่างกันตามอาชีพผู้กู้ที่เข้าไปประกอบอาชีพเสริมก็สามารถ
พ่วงไปได้ มีผู้ที่มีประสบการณ์ 58 ราย ไม่มีประสบการณ์ 2 ราย
2. กระบวนการการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า
ประกอบอาชีพกันตามที่เคยทำกันมาก่อน โดยไม่มีการฝึกอบรมเพิ่มเติม
3. ผลผลิตในการดำเนินกิจการของผู้กู้ พบว่า
รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ ก็พอที่จะเลี้ยงดูครอบครัวได้ สามารถผ่อน
ชำระหนี้สินต่างๆ ได้ น้อยลง ขยายกิจการให้ใหญ่ขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียน ข้าวของ
มากขึ้น

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนชุมชน หนองกะจะ 1
 - 1.1 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมายทั้ง 5 ประการ ได้แก่
 - 1.1.1 การเกิดกองทุน กองทุนชุมชนหนองกะจะ 1 เกิดจากการที่มีนโยบาย เข้ามา
ทางอำเภอก็จัดให้มีการประชุมช่วยกันก่อตั้ง โดยมีความร่วมมือของคนใน
ชุมชน
 - 1.1.2 การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนชุมชนหนองกะจะ 1 มีการตั้งคณะกรรมการ
บริหารกองทุน มีระเบียบในการบริหารกองทุน
 - 1.1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ชาวบ้านในชุมชนหนองกะจะ 1 มีการรับ
รู้ถึงการพึ่งตนเองแต่ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่
 - 1.1.4 การสร้างภูมิคุ้มกัน มีการรวมตัวกันไปฝึกอบรมอาชีพ
 - 1.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชน ชาวบ้านในชุมชนหนองกะจะ
1 มีความซื่อสัตย์ สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
 - 1.2 เพื่อทราบว่ามิปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการดำเนินการกองทุน และ ด้านลบที่
ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

1.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- กองทุนเดิม คือ กองทุนสัจจะออมทรัพย์ เป็นการสร้างระบบการเงินภายใน ชุมชนให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อกู้ยืมไปพัฒนาอาชีพของตน มีเงินสะสม 46,080 บาท ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
- มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพทำให้มีความรู้ รายได้ ประสพการณ์

1.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- การเป็นลูกหนี้รายทุนนอกระบบ ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ทำให้การหมุนเงินมาใช้ไม่ทัน
- การทำงานของคณะกรรมการ บางท่านไม่มีเวลา

1.3 เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

จากสภาพปัจจุบัน พื้นที่ที่อยู่อาศัย ความพร้อมในด้านต่าง ๆ และเวลาที่จำกัด จึงไม่สามารถสร้างเครือข่ายองค์กรภายในชุมชนได้

1.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนชุมชนหนองกะจะ 1

- สมาชิกในชุมชนพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาในชุมชน
- มีการร่วมมือกับชุมชนข้างเคียง
- มีความรู้สึกรักชุมชนของตน
- ชาวบ้านมีคุณธรรม สงบสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ข้อที่ 1 ในระเบียบควรปรับปรุงให้สำหรับบางกรณี ในการนำไปประกอบอาชีพเช่นอาชีพค้าขาย ในการนำส่งเงิน ให้ส่งเป็นรายเดือน ส่วนอาชีพอื่น ๆ ให้ส่งเป็นราย 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี
 - ข้อที่ 2 ให้มีการกำหนดคุณสมบัติ อายุ ระดับการศึกษา หรือประสบการณ์ ของคณะกรรมการให้ชัดเจน
 - ข้อที่ 3 ให้มีการกำหนดจำนวนเงินฝากสัจจะ ให้ถึงจำนวนหนึ่งถึงจะมี สิทธิ กู้เงินกองทุน
 - ข้อที่ 4 ในการเขียนโครงการขอกู้ ให้มีการกรอกลงรายละเอียดให้ชัดเจน สมบูรณ์
 - ข้อที่ 5 ให้มีการระบุเกี่ยวกับ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกองทุน ให้เบิกได้เมื่อ มีการจัดประชุม หรือเกี่ยวกับเอกสารต่าง ๆ โดยให้เบิกได้คราวละไม่ เกิน 1,000 บาท โดยให้ประธานและกรรมการอีก 2 ท่าน ลงชื่ออนุมัติในการเบิก แล้วทำการชี้แจงในที่ประชุมและลงบัญชีไว้
2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน
 - ข้อที่ 1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ให้ระบุให้ชัดเจน และกระทำการให้ ถูกต้องตามหลัก
 - ข้อที่ 2 จัดการส่งเสริม อบรมเกี่ยวกับหน้าที่การจดทำบัญชีสำหรับผู้ที่มีหน้าที่
 - ข้อที่ 3 ให้กรรมการที่มีหน้าที่ติดตามผล หมั่นทำการตรวจสอบผู้กู้
3. ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน
 - ข้อที่ 1 ให้มีการอบรมอาชีพที่ชาวบ้านถนัด ให้มากกว่านี้ หรืออบรมสิ่งที่เป็น ภูมิปัญญาชาวบ้านที่ในชุมชนมี
 - ข้อที่ 2 ให้มีการชี้แนะแนวทาง การหาตลาดรองรับ อาชีพที่ชาวบ้านทำ การ เขียนโครงการขอกู้มา
4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม
 - ข้อที่ 1 อยากให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในชุมชน จะได้มี การพัฒนา ขยายต่อไป

บรรณานุกรม

กองทุนเพื่อสังคม. สำนักงาน. คู่มือเตรียมความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน 1 ตำบลบาท.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และ ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 . สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

คณะกรรมการกองทุนชุมชน หนองกะจะ 1 . 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง (หนองกะจะ 1) . นครราชสีมา.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. วัฒนธรรมไทยสู่ภัยเศรษฐกิจ

คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน, กองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ. ยุทธศาสตร์ กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน.

เทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัย. 2545. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ

มาตรฐานการศึกษา สถาบันราชภัฏ มาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงาน กระทรวง ทบวง. 2545. ชุติวิชา การประเมินเพื่อพัฒนา.

มาตรฐานการศึกษา สถาบันราชภัฏ มาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงาน กระทรวง ทบวง. 2545. ชุติวิชา การวิจัยชุมชน.

มาตรฐานการศึกษา สถาบันราชภัฏ มาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงาน กระทรวง ทบวง. 2545. ชุติวิชา การจัดการและวางแผนธุรกิจ

มาตรฐานการศึกษา สถาบันราชภัฏ มาตรฐานอุดมศึกษา, สำนักงาน กระทรวง ทบวง. 2545. ชุติวิชา สารนิพนธ์.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ บรรณาธิการ. 2544. รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองทุนหมู่บ้านกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ. มติชน. 4 มกราคม 2545 หน้า 18